LIETUVOS PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ
ASOCIACIJA

# Įmonių patiriamos problemos dėl lėšų užlaikymo bankuose atliekant mokėjimo operacijas ar sąskaitos ribojimų

2023 m. gegužės 11 d.

**Tyrimo tikslas** - nustatyti problemos mastą dėl lėšų užlaikymo, sąskaitų neatidarymo/uždarymo ar kitų problemų, susijusių su pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos reikalavimų įgyvendinimu, sankcijų patikra atliekant mokėjimus negrynaisiais pinigais ar įnešant grynuosius pinigus į sąskaitą.

**Įmonių prašėme pateikti atvejus, jei jos buvo susidūrusios su:**

- Mokėjimų (gaunamų, atliktų) sustabdymu ir per ilgu lėšų užlaikymu.
- Pertekliniais bankų reikalavimais pateikti informaciją, dokumentus.
- Užblokuota sąskaita.
- Gautais neigiamais banko atsakymai dėl sąskaitos atidarymo Lietuvoje ar labai ilgu sąskaitos atidarymo procesu.
- Kitais atvejais, kurie įmonių manymu patektų į šios problemos apimtį.

**Eiga:**

- 2022 m. gruodžio mėnesį priimtas sprendimas atlikti tyrimą.
- 2023 m. kovo mėn. parengta anketa ir suderinta su Lietuvos banku.
- 2023 m. balandžio 6 d. paskelbta Kauno PPA rūmuose, vėliau visos Lietuvos PPA rūmų nariams. Atsakymai renkami iki 2023 m. gegužės 2 d.

**Anonimiškumas:** atsakymus į anketos klausimus apibendrinome. Įmonėms nebuvo prievolės įvardinti pavadinimo.

**49 atsakymai į anketos klausimus, 5 atsakymai el. paštu (atvejų pvz.)**

## Išeinantys mokėjimai į ES ir EEE šalis

**41 % respondentų** nurodė, kad per praėjusius 6 mėn. bankai buvo sulaikę įš įmonės išeinančius tarptautinius mokėjimus į ES ar EEE šalis

**Vidutinis mokėjimų skaičius 6,43**

**Vidutinė trukmė 8,68 dienos**

## Išeinantys mokėjimai į trečiąsias šalis

**59 % respondentų nurodė, kad per praėjusius 6 mėn. bankai buvo sulaikę iš įmonės išeinančius tarptautinius mokėjimus į trečiąsias šalis**

**Vidutinis mokėjimų skaičius 3,73**

**Vidutinė trukmė 8,53 dienos**

Vienas atsakymas:

- sulaikė visus, įmonė atlieka mokėjimų 1-50 vnt.

## Įeinantys mokėjimai iš ES ir EEE šalių

**46 % respondentų** nurodė, kad per praėjusius 6 mėn. bankai sulaikė į įmonės sąskaitą gautus (įeinančius) mokėjimus iš ES ar EEE šalių

**Vidutinis mokėjimų skaičius 5,06**

**Vidutinė trukmė 7,66 dienos**

## Įeinantys mokėjimai iš trečiųjų šalių

**58 % respondentų** nurodė, kad per praėjusius 6 mėn. bankai sulaikė į įmonės sąskaitą gautus (įeinančius) mokėjimus iš trečiųjų šalių

**Vidutinis mokėjimų skaičius 8,46**

**Vidutinė trukmė 10 dienų**

Vienas atsakymas:

- sulaikė visus, įmonė atlieka 1-50 vnt.
- apskritai neįskaitė, lėšos buvo grąžintos

## Įeinantys mokėjimai

| Šalys | Mokėjimo sumos | Mokėjimo sulaikymas trukmė |
|---|---|---|
| Kazachstanas | 21000-60000 | visiškai neįskaitė |
| Kazachstanas | 150000 | 30 dienų |
| Ukraina, Kirgizija | 2000-25000 | 5 dienos |
| Vietnamas | 15600 USD | 7 dienos |
| JAV | apie 26000 | 4 dienos |
| Kipras | nenurodyta | 10 dienų |
| Moldavija | 13000 | 10 dienų |
| Ukraina | 30000 | 14 dienų |
| Serbija | apie 230000 | 13 dienų |
| Vietnamas | 1200 | 3 dienos |
| Sakartvelas | apie 70000 | 14 dienų |

## Įšeinantys mokėjimai

| Šalys | Mokėjimo suma | Mokėjimo sulaikymas trukmė |
|---|---|---|
| Kinija | 150000 | 2 dienos |

# Kiti klausimai

**Ar per pastaruosius 6 mėnesius bankai <u>buvo apribojęs jūsų įmonės naudojimąsi finansinėmis paslaugomis, t.y. užblokavo sąskaitą?</u>**

9 įmonės ir 14 atvejų.

- Laiku nepateikėme naudos gavėjų sąrašo. Buvo visiškai užblokuota įmonės sąskaita ir įmonė negalėjo niekam atlikti mokėjimų.
- Neatsakėme į anketos klausimus
- 8-ioms dienoms buvo užblokavę, informavo, kad dėl VMI. Apie tai informavus VMI ir Registrų centrą, kitą dieną problema buvo sutvarkyta.
- Užblokavo įmonės atskaitingo asmens kortelę, kai jis atsiskaitinėjo Londone, komandiruotėje. Buvo atlikti trys smulkūs atsiskaitymai, visi iki 20 Eur. Pranešti tik l. bankininkystėje, įmonė netyčia užtiko banko žinutę, kurioje pranešama, kad sąskaita blokuota.

**Ar per pastaruosius 6 mėnesius bankai <u>buvo uždarę jūsų įmonės sąskaitą savo iniciatyva?</u>**

4 įmonės, 4 atvejai.

- 1 mėn., teko ieškoti kito banko, perkelti 70 darbuotojų sąskaitas, persikelti turėtas paskolas, pereiti naujo banko kontrolę, teikti paraiškas, kitus dokumentus, skubiai informuoti pirkėjus, kad nenutrūktų pinigų srautai.

**<u>Poveikis:</u>**

- Užblokuota sąskaita turėjo neigiamos įtakos, nes negalėjo sumokėti laiku mokesčių VMI

**Ar per pastaruosius 6 mėnesius Jūsų įmonė gavo bankų atsisakymų atidaryti įmonei sąskaitą?**

2 įmonės, 2 atvejai

- Neturėjo leidimo gyventi Lietuvoje
- Atsisakyta atidaryti sąskaitą motyvuojant LB taikomomis taisyklėmis Payserai ir tuo kad įmonės veiklą priskiria rizikingai ekonominei veiklai (paprasčiausia metalo gamyba). Tiktai įrodžius, kad įmonė gamina ne vien metalą, bet ir kitus gaminius, sąskaita buvo atidaryta.

**Kita:**

- Vienas iš įmonės akcininkų yra Rusijos Federacijos pilietis
- Neatidarė įmonės klientui sąskaitos, nors savininkas buvo Vokietijos pilietis.

**Pertekliniai reikalavimai**

- Pateikti sutartis, kuriose yra komercinės paslaptys
- Perteklinis prašymų pildymas
- Sutarties turinio nekeitė, nors mano, kad buvo nelogiškų vietų.

**Pertekliniai bankų reikalavimai dėl dokumentų, informacijos, įrodymų pateikimo:**

31 įmonė (76 %) iš 41 atsakiusių respondentų įvardino, kad susiduria su pertekliniais reikalavimais:

- **23 (74 %) Taip, mokėjimų sulaikymo atveju**
- **7 (23 %) Taip, sąskaitos apribojimo (užblokavimo), uždarymo atveju**
- **4 (13 %) Taip, sąskaitos atidarymo atveju**
- 1 Atnaujinant informaciją apie tikruosius naudos gavėjus
- 1 Juridinio asmens anketos atnaujinimo metu
- 1 Taip, sąskaitos limito pakeitimo atveju.
- 1 „Kliento pažinimo“ anketos tikrai reikalauja perteklinės informacijos. Turint sąskaitas keliuose bankuose tai užima nemažai laiko.
- 1 Klausimai pertekliniai, blokuojama galimybe naudotis banku neužpildžius klausimyno
- 1 Reikalauja UAB savininkus laiduoti savo turtu, nors įmonė skolinasi savo reikmėms

**Ar įmonei buvo suteiktas pakankamas laikas informacijai/dokumentams pateikti?**

21 įmonė iš 31 (kuri įvardino, kad susiduria su pertekliniais reikalavimais) įvardino:

- 10 (48 %), kad užtenka skirto laiko
- 11 (52 %), kad neužteko skirto laiko.

**Ar įmonei visas dokumentų, informacijos, įrodymų pateikimo procesas bankui yra per sudėtingas ir (ar) pateiktos informacijos vertinimas trunka per ilgai?**

- 22 (71 %) įmonės iš 31 atsakė taip arba nurodė konkrečias situacijas.

**Ar per pastaruosius 6 mėn. susidūrėte su nepakankamu komunikavimu iš bankų pusės ar informacijos trūkumu dėl sulaikytų lėšų, reikiamos pateikti informacijos (dokumentų), mokėjimų (lėšų sulaikymo) tikrinimo eigos, terminų ir pan.?**

**<u>Iš 42 įmonių 22 susidūrė (52 %)</u>**

- 12 (54 %) bankas nenurodė preliminaraus termino, kiek laiko bus sulaikytas Jūsų mokėjimas
- 12 (54 %) buvo sunku susisiekti su atsakingu banko darbuotoju (nekėlė telefono, neatrašė į el. laiškus ir pan.), gauti prašomą suteikti informaciją dėl sulaikyto mokėjimo
- 8 (36 %) apie sulaikytą mokėjimą bankas neinformavo nedelsiant arba neinformavo visai
- 6 (27 %) banko reikalavimai sulaikius mokėjimą buvo pateikti neaiškiai arba buvo neįgyvendinami
- 6 (27 %) bankas nenurodė priežasties, dėl kurios buvo sulaikytas mokėjimas
- **Informacija formali:** tikriname, laukite, įgyvendindamos LR pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nuostatos.
- **Pasigendama tiesioginio bendravimo.** Viskas vyksta elektroniniu paštu, atsakymo reikia laukti kelias dienas.

## Įmonės įvardina, kad patiria šiuos sunkumus (perteklinius ar neįgyvendinamus reikalavimus)

- **Sandorio dokumentų, pirkėjo ir tiekėjo komercinius santykius pagrindžiančių dokumentų pateikimas** (sutarčių, sąskaitų, eksporto dokumentų, garantinių raštų, krovinio draudimo, paaiškinimų apie sutarties objektą, pvz.: įrangą, kliento klientų sąrašų, kliento audituotų finansinių ataskaitų ir t.t) **kopijų pateikimas**. Dažnai įmonės įvardino, kad tai konfidenciali informacija.
- **Informacija apie galutinį gavėją** (dokumentai, pagrindžiantys lėšų siuntėjo galutinius naudos gavėjus, struktūrą iki fizinio asmens lygio, t. y. pateiktame dokumente (išraše) turi atsispindėti fiziniai asmenys (naudos gavėjai), jų valdomų akcijų kiekis, įstatinis kapitalas, asmens duomenys (pilietybė, asmens kodas, užsienio piliečiui gimimo data).

## Įmonės įvardina, kad patiria šiuos sunkumus (perteklinius ar neįgyvendinamus reikalavimus)

- **Pervedamų lėšų kilmę pagrindžiantys dokumentai** (banko išrašo fragmentas, kuriame matytųsi pervestų/susigeneravusių lėšų kilmė)
- **Pasižadėjimas,** jog šios prekės nebus perparduotos į Rusiją ar Baltarusiją.
- Mokėjimo atveju pagal išankstinę sąskaitą faktūrą bankas prašė pateikti **krovinio išgabenimo dokumentus** (CMR e-AD sąskaitą muitinės deklaracijos, TARIC kodus), nors krovinys gali būti išgabentas tik po pinigų gavimo fakto, bankas neįskaitė mokėjimo į įmonės sąskaitą.
- **Stabdomi pasikartojantys mokėjimai:** pvz.: įmonė turi dukterinę įmonę Sakartvele, kuri periodiškai atsiskaito už prekes, tačiau įeinantys mokėjimai nuolatos užlaikomi, reikalaujama įvairių mokėjimą pagrindžiančių dokumentų; įmonė turi ryšių su **Indija, Kinija** (kliento anketoje nurodyti duomenys, įmonė atsiskaito per tą patį banką, sudarant faktoringo sutartis), tačiau šiemet mokėjimai tikrinami.
- Bankas reikalauja **labai daug duomenų apie vidinius verslo ryšius bei procesus**, pinigų srautus, partnerių apyvartas, prognozuojamas apyvartas ir kt.

## Poveikis verslui

- Užlaikomos apyvartinės lėšos.
- Apsunkinti atsiskaitymai su tiekėjais ir pirkėjais.
- Finansiniai nuostoliai dėl sutartyje numatytų atsiskaitymų terminų (vėlavimo) nesilaikymo.
- Nutrūkęs bendradarbiavimas su klientu, atšaukti užsakymai, patirtas nuostolis, negautos pajamos.
- Reikalingi papildomi žmogiškieji resursai.
- Reputacinė rizika. Įvairios informacijos reikalavimas iš kliento sukuria nepasitikinėjimą. Pvz.: didelių pastangų dėka pavyko išlaikyti klientą suteikiant jam papildomą 3 % kompensaciją nuo sandorio sumos.
- Banko mokestis: 1 lėšų patikrinimas kainuoja 50 Eur mokestį.
- Naudotų automobilių prekyba visiškai sustojo.

LIETUVOS PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ RŪMŲ
ASOCIACIJA

# Ką galime pakeisti verslo aplinkos gerinimui?